

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

203397_RegNr_3K-3-234/2011

<http://www.infolex.lt/tp/203397>

Santrauka:

Teismui atstatydinus bankrutuojančios įmonės (ieškovo) administratorių ir paskyrus naują, įgaliojimų netekęs administratorius (atsakovas) neperdavė naujajam bendrovės vardu gautų lėšų, todėl ieškovas prašė įpareigoti atsakovą perduoti naujajam administratoriui pinigus. Pirmosios ir apeliacinės instancijų teismai ieškinį atmetė. Ieškovas pateikė kasacinį skundą.

LAT pažymėjo, kad bankroto administratorius yra atskaitingas kreditorių susirinkimui, vykdo susirinkimo sprendimus, administratoriaus ataskaitą pirmiausia yra kompetentingas tvirtinti kreditorių susirinkimas, kreditorių susirinkimo nutarimai yra priimami kreditorių balsų dauguma, todėl administratoriaus ataskaitos patvirtinimas reiškia kreditorių pritarimą administratoriaus veiklai ar jo veiklos daliai, už kurią tvirtinama ataskaita, o taip pat prievolės įvykdymo tarp bankrutuojančios įmonės ir bankroto administratoriaus susiklosčiusiuose pavedimo teisiniuose santykiuose priėmimą CK 6.123 str. prasme. Administratoriaus ataskaitos nepatvirtinimas reiškia, kad kreditoriai nesutinka su administratoriaus veikla vykdant pavedimo sutartį bei tai, kad būtent administratoriui tenka pareiga įrodyti, jog jis tinkamai įvykdė savo pareigas ir todėl turi teisę gauti administratoriaus atlyginimą. Kadangi administratoriaus atlyginimo mokėjimo sąlyga – pavedimo sutartimi nustatytų prievolių vykdymas, atitinkantis ĮBĮ nuostatas ir bankroto proceso esmę bei tikslus, o nagrinėjamu atveju net ir pripažinus, kad atsakovas savo funkcijas atliko tinkamai, teismai turėtų įvertinti, ar administratoriaus kaip atlyginimas išsimokėtos bei prašomos priteisti sumos neviršijo teismo nutarimu nustatyto atlyginimo dydžio ir ar atsakovui priklausytų visas atlyginimas, atsižvelgiant į tai, kad bankroto procesas nepasibaigęs, sprendimas dėl įmonės pabaigos nepriimtas, tolesniam bankroto vykdymui paskirtas kitas įmonės administratorius.

LAT panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžino bylą nagrinėti iš naujo apeliacine tvarka.

Civilinė byla Nr. 3K-3-234/2011

Teismo proceso Nr. 2-55-3-01987-2009-1

Procesinio sprendimo kategorijos: 56; 126.8

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2011 m. gegužės 6 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Gražinos Davidonienės, Birutės Janavičiūtės (pranešėja) ir Vinco Versecko (kolegijos pirmininkas),

rašytinio proceso tvarka teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovo bankrutuojančios akcinės bendrovės „Vilniaus pirmosios autotransporto įmonės“ kasacinį skundą** dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. lapkričio 30 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo bankrutuojančios akcinės bendrovės „Vilniaus pirmosios autotransporto įmonės“ ieškinį atsakovui UAB „Vermosa“ dėl lėšų išreikalavimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

Įmonės (ieškovo), kuriai Vilniaus apygardos teismo 2005 m. vasario 21 d. nutartimi iškelta bankroto byla, ir paskirto bankroto administratoriaus atsakovo UAB „Vermosa“ ginčas dėl šiam nustatyto atlyginimo ir kitų administravimo išlaidų panaudojimo kilo po to, kai teismo 2007 m. lapkričio 15 d. nutartimi, kreditoriams prašant, jis buvo atstatydingas ir paskirtas naujasis bankroto administratorius – UAB „Bankroto eiga“. Ieškovas pažymėjo, kad įgaliojimų netekęs administratorius neperdavė naujam administratoriui 2005 m. vasario 21 d.–2007 m. lapkričio 15 d. laikotarpiu bendrovės vardu gautų lėšų – 105 770 Lt. Kadangi nei kreditorių susirinkimo, nei teismo nepatvirtinta buvusio administratoriaus veiklos ataskaita, tai ieškovas prašė teismo įpareigoti atsakovą perduoti naujam bankroto administratoriui 105 770 Lt kaip panaudotų ne pagal paskirtį.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancių teismų sprendimo ir nutarties esmė

Vilniaus apygardos teismas 2010 m. kovo 5 d. sprendimu ieškinį atmetė. Teismas sprendė, kad ieškovo reikalaujamų perduoti lėšų dalis, t. y. 47 543,63 Lt, yra atsakovo pagrįstai gautas administratoriaus atlyginimas, kita – panaudota administravimo išlaidoms, kurių nepagrįstumo ieškovas neįrodė. Bylos duomenimis, bankroto bylą nagrinėjančio teismo 2005 m. kovo 24 d. nutartimi patvirtintos buvusio bankroto administratoriaus UAB „Vermosa“ 23 000 Lt administravimo išlaidos, iš kurių administratoriaus vieno mėnesio atlyginimas – 10 000 Lt; 2005 m. gegužės 26 d. įvykęs kreditorių susirinkimas patvirtino administravimo išlaidų sąmatą, nustatė, kad administratoriaus atlyginimui vienam mėnesiui skiriama 4000 Lt, kitoms administravimo išlaidoms

vienam mėnesiui – iki 6200 Lt, archyvu sutvarkyti – iki 24 000 Lt), turto vertinimui – iki 1000 Lt. Tą pačią dieną bankrutuojančios įmonės ir atsakovo sudarytoje pavedimo sutartyje (3.1 punktas) administratoriui nustatytas 4000 Lt atlyginimas per mėnesį, mokamas nuo pirmojo kreditorių susirinkimo iki įmonės likvidavimo. Teismas nurodė, kad šioje sutartyje nenustatyta, jog atlyginimas administratoriui saistomas veiklos ataskaitos patvirtinimo ar atliktų darbų apimties. Administravimui skirtos išlaidos už 2005 m. vasario 24 d.–2007 m. lapkričio 30 d laikotarpį pagrįstos rašytiniais įrodymais, atsakovas gavo 47 543,63 Lt atlyginimą, nors, teismo vertinimu, pagal bankroto bylą nagrinėjančio teismo 2005 m. kovo 24 d. nutartį ir pavedimo sutartį nuo bankroto bylos iškėlimo iki administratoriaus pakeitimo atlyginimas turėjo būti 150 000 Lt. 2005 m. spalio 26 d. kreditorių susirinkimas pakeitė administravimo išlaidų sąmatą, nustatė administratoriaus atlyginimą 40 000 Lt nuo teismo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo sprendimo pripažinti įmonės pabaigą įsiteisėjimo dienos, tačiau dėl to nebuvo pakeista pavedimo sutartis. Administratorius neviršijo 2005 m. gegužės 26 d. kreditorių susirinkimo patvirtintų kitų administravimo išlaidų (iki 6200 Lt mėnesiui), o ieškovas neįrodė, jog šios išlaidos nesusijusios su įmonės administravimu.

Teismas akcentavo, kad pavedimo sutarties 2.2.4 punkte nustatyta, jog administratorius turi teisę naudoti bankrutuojančios įmonės lėšas administravimo tikslams; nereikalaujama kreditorių susirinkimo pritarimo tam, kad administratorius išsimokėtų sau atlyginimą. Ieškovo argumentus dėl atsakovo neveikimo teismas taip pat atmetė.

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovo bankroto administratoriaus UAB „Bankroto eiga“ apeliacinį skundą, 2010 m. lapkričio 30 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2010 m. kovo 5 d. nutartį. Kolegija nurodė, kad, kreditoriams pasiekus sutarimą su bankroto administratoriumi bankroto procedūrų vykdymo esminiais klausimais (tarp jų ir dėl atlyginimo bankroto administratoriui nustatymo), susiformuoja įmonės kreditorių ir bankroto administratoriaus pavedimo teisiniai santykiai (CK 6.756 straipsnio 1 dalis). Pavedimo sutartyje nustatoma administratoriaus atlyginimo suma ir jo mokėjimo tvarka. Atsiradus tokioms aplinkybėms, dėl kurių iš esmės pasikeičia bankroto procedūrų vykdymas, įstatymų nustatyta tvarka gali būti keičiamos pavedimo sutarties sąlygos. Be bankroto administratoriaus atlyginimo, kuris turi būti aiškiai įvardytas pirmojo kreditorių susirinkimo nutarime, nustatomas ir kitų bankroto administravimo išlaidų dydis. Kolegija atmetė apeliacinio skundo argumentus, kad pirmosios instancijos teismas neįvertino, jog atsakovas neįvykdė pavedimo sutarties, įstatyme numatytų įpareigojimų, kreditorių susirinkimo nutarimų, ir kad dėl to neturi teisės reikalauti atlyginimo. Kolegija nurodė, kad administratorius atliko įmonės administravimo paslaugas, tai matyti iš UAB „Verslo kontinentai“ parengtos 2010 m. sausio 20 d. buhalterinės pažymos. Kolegija rėmėsi ir kreditorių susirinkimų protokolų (2005 m. gegužės 26 d., 2005 m. rugpjūčio 22 d., 2006 m. rugsėjo 29 d.) duomenimis, iš kurių matyti, kad tam tikriems bankroto administratoriaus veiksams buvo pritarta, jam buvo suteikti atitinkami įgaliojimai veikti. Aplinkybė, kad nebuvo patvirtinta UAB „Vermosa“ pateiktos veiklos ataskaitos, kolegijos vertinimu, nėra pagrindas apskritai nemokėti atlyginimo bankroto administratoriui. Pasisakydama dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. kovo 8 d. nutarties, kuria panaikinta Vilniaus apygardos teismo 2006 m. gruodžio 19 d. sprendimo dalis, kuria patvirtinta administratoriaus UAB „Vermosa“ veiklos ataskaita dėl bankrutuojančios įmonės sandorių, sudarytų per 36 mėn. laikotarpį iki bankroto bylos iškėlimo, analizės ir išvadų, bei atmestas administratoriaus prašymas patvirtinti ataskaitą, kolegija pažymėjo, jog nutartyje įvertinti bankroto administratoriaus veiksmai tik dėl iki bankroto bylos iškėlimo įmonės sudarytų sandorių teisėtumo patikrinimo bei tyčinio bankroto tikėtinumo priežasčių analizės; joje nekonstatuota, kad UAB „Vermosa“ apskritai neįvykdė bankroto administratoriaus įgalinimų bei pareigų.

Kolegija pripažino pertekline ir dispozityvumo principo neatitinkančia pirmosios instancijos teismo išvadą, kad 2005 m. vasario 21 d.–2007 m. lapkričio 15 d. laikotarpiu bankroto administratoriaus atlyginimas turėjo būti 150 000 Lt, nurodė, kad bylos nagrinėjimo ribas apibrėžė ieškovo reikalavimo dalykas (dėl lėšų priteisimo). Nėra šios bylos nagrinėjimo dalykas, kiek administratorius iš viso turėjo gauti atlyginimo per atitinkamą laikotarpį.

Kolegija sutiko su apeliacinio skundo motyvu, kad, vertinant bankroto administratoriaus UAB „Vermosa“ administravimo išlaidų sąmatą ir administratoriaus atlyginimą, turėjo būti remiamasi vėlesniu kreditorių sprendimu, kuriuo šie klausimai išspręsti. Ta aplinkybė, kad, kreditorių susirinkimui pakeitus bankroto administratoriui mokėtiną atlyginimą, nepakeista pavedimo sutartis, nėra pagrindas teigti, jog bankroto administratoriui atlyginimas mokėtinas pagal pavedimo sutarties sąlygas. Kreditorių susirinkimo valios išraiška, priimant atitinkamą nutarimą dėl bankroto administratoriaus atlyginimo pakeitimo, net ir nesudarius pavedimo su juo sutarties arba nepakeitus sudarytos pavedimo sutarties sąlygų, sudaro pakankamą pagrindą šį atlyginimą skaičiuoti ir mokėti pagal kreditorių priimtą vėlesnį sprendimą (susirinkimo nutarimą).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į kasacinį skundą teisiniai argumentai

Kasaciniu skundu kasatorius (ieškovas) prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijų teismų sprendimus, priimti naują sprendimą, ieškinį tenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino Įmonių bankroto įstatymo (toliau – ir ĮBĮ) nuostatas, pagal kurias kreditorių susirinkimui, bet ne bankroto administratoriui, priskirta teisė tvirtinti administravimo išlaidų sąmatą, keisti disponavimo administravimo išlaidomis tvarką (ĮBĮ 36 straipsnio 2 dalis). Bankroto bylos ieškovui iškėlimo metu (nuo 2004 m. lapkričio 4 d. iki 2006 m. balandžio 19 d.) galiojo ĮBĮ redakcija, pagal kurios nuostatas administravimo išlaidomis buvo laikomos kreditorių susirinkimo patvirtintos išlaidos; bankroto administratorius turėjo pareigą teikti kreditorių susirinkimui tvirtinti išlaidų sąmatą; šiuo atveju administratorius, pateikęs tvirtinti turto vertinimo ir archyvo sutvarkymo išlaidas, nepateikė kreditorių susirinkimui tvirtinti kitų išlaidų (sumokėtų lėšų advokatui, antstolei, padengtų nuomos išlaidų). Bylą nagrinėję teismai neįvertino to, kad atsakovas neįvykdė pavedimo sutarties, neatliko nustatytų išpareigojimų, neįvykdė kreditorių susirinkimo nutarimų, todėl neturėjo teisės reikalauti atlyginimo. Kreditorių susirinkimas atsisakė tvirtinti jo pateiktą ataskaitą, likvidacinį balansą ir daugiau kaip 100 000 Lt nurašymą į nuostolius. Nors kreditorių susirinkimas patvirtino archyvo sutvarkymo išlaidas, tačiau jos panaudotos kitais tikslais (atlyginimui sau išmokėti), administratorius negalėjo keisti šių lėšų paskirties, todėl teismų atsisakymas priteisti 24 000 Lt yra nepagrįstas. Neteikęs kreditorių susirinkimui tvirtinti įvairių numatomų išlaidų, administratorius prisiėmė verslo riziką, juolab kad dėl jo veiksmų buvusio įmonės vadovo, bet ne bankrutuojančios įmonės kreditorių, interesams kilo nepasitenkinimas nuo pat bankroto proceso pradžios.

2. Bylą nagrinėjusių teismų išvada, kad pavedimo sutartyje nenustatyta, jog atlyginimo bankroto administratoriui mokėjimas saistomas jo veiklos ataskaitos patvirtinimo ar konkrečios atliktų darbų apimties, neatitinka ĮBĮ nustatytų bankroto instituto tikslų, CK 6.756 straipsnio 1 dalies. Pagal CK 6.756 straipsnio 1 dalį pavedimo sutartis yra sutartis dėl atstovavimo, todėl jai taikytinos CK atstovavimą nustatančios normos (CK antrosios knygos III dalies XI skyrius, 2.132-2.151

straipsniai). Iš CK 2.150 straipsnio kyla atstovo pareiga pateikti atstovaujajam ataskaitą apie savo veiklą ir atsiskaityti už viską, ką yra gavęs, vykdydamas pavedimą. Apeliacinės instancijos teismas, nurodęs, kokius veiksmus administratorius privalėjo atlikti, nepagrįstai neįvertino ir nepasisakė, ar jis šiuos veiksmus atliko. Teismai neįvykdė pareigos išanalizuoti visus įrodymus, sprendžiant dėl administratoriaus atliktų pagal pavedimą veiksmų ir teisės į atlyginimą. Argumentai, kad administratorius nesaistomas veiklos ataskaitos patvirtinimo ar atliktų konkrečių darbų, neatitinka taip pat CK 6.761 straipsnio 4 dalies; atlyginimo mokėjimas visais atvejais saistomas prisiimtos prievolės visiško įvykdymo. 2005 m. spalio 26 d. įvykusio kreditorių susirinkimo sprendimu pakeista bankroto administravimo išlaidų sąmata, nustatyta, kad administratoriaus atlyginimas nuo teismo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo sprendimo pripažinti įmonės pabaigą įsiteisėjimo dienos yra 40 000 Lt. Aplinkybės, kad bankroto procesas nebaigtas, kad kasatorius kreipėsi į teismą, pateikęs ieškinį šioje byloje, kad įmonės archyvas nesutvarkytas ir neperduotas naujam administratoriui, kad iškeltos kitos bylos, kuriose ginčijami bendrovės sudaryti sandoriai, patvirtina, jog atsakovas neįvykdė pavedimo sutarties, todėl neturi teisės gauti jam nustatyto 40 000 Lt atlyginimo. Teismų priešinga išvada prieštarauja bankroto instituto esmei – apsaugoti kreditorių teises ir interesus.

3. Teismų išvada, kad ieškovas turi įrodyti, jog administratoriaus apmokėtos išlaidos nesusijusios su ieškovo įmonės bankroto administravimu, kad jos neatitinka bankrutavusios įmonės ir jos kreditorių interesų, neatitinka prievolių teisėje galiojančios taisyklės: kol prievolės įvykdymas nepriimtas, pareigą įrodyti, kad prievolė įvykdyta ir įvykdyta tinkamai, turi skolininkas; šiuo atveju – atsakovas (CK 6.123 straipsnio 2 dalis). Vadinasi, atsakovas turėjo įrodyti, kad prievolė yra pasibaigusi tinkamu įvykdymu; bylos duomenimis patvirtinama priešingai.

4. Bylą nagrinėję teismai nepagrįstai netaikė šioje byloje CK 6.761 straipsnio 3 dalies, pagal kurią įgaliotojas privalo atlyginti įgaliotiniui tik tas išlaidas, kurios buvo būtinos pavedimui tinkamai įvykdyti. Šias išlaidas privalo įrodyti įgaliotinis. Kreditorių susirinkimo nustatytas pareigas atliekantis bankroto administratorius, be kreditorių pritarimo pasitelkęs jam nustatytoms pareigoms atlikti trečiuosius asmenis, tampa už juos atsakingas; bankrutuojančiai bendrovei nekyla pareigos su jais atsiskaityti, nes pareigą sumokėti šiems asmenims savo lėšomis turi bankroto administratorius. Dėl to ieškovo kreditorių susirinkimas pagrįstai nepatvirtino atsakovo pateiktos finansinės ir veiklos ataskaitos, kurioje nepagrįsta patirtų išlaidų būtinumo ir nepaneigta, jog tai taip pat išlaidos, sumokėtos tretiesiems asmenims už administratoriui nustatytų funkcijų vykdymą.

5. Dėl pavedimo sutarties tinkamo įvykdymo turėjo būti sprendžiama, vadovaujantis ne tik pavedimo, bet ir bendraisiais prievolių įvykdymo principais. Pavedimo sutarties šalys saistomos asmeninio pasitikėjimo (fiduciarinių) santykių, tam būtinas įgaliotinio sąžiningumas ir gebėjimas vykdyti pavedimu nustatytas prievolės. Dėl to atsakovas, gavęs įgaliojimus bankroto byloje, negalėjo piktnaudžiauti, kreditorių sąskaita siekti sau naudos. Bankroto administratorius privalėjo suteikti visą informaciją apie administravimo eigą (CK 6.760 straipsnio 3 dalis, ĮBĮ 11 straipsnis). Šalių santykiai turėjo būti grindžiami bendradarbiavimo (kooperavimosi) principu, kad šalys turi padėti vienai kitai įgyvendinti savo teises bei vykdyti pareigas (CK 6.200 straipsnis). Teismai turėjo vertinti šalių santykius pirmiau išdėstytų principų laikymosi kontekste, tačiau to nepadarė, todėl neatskleidė atsakovo priešingų bankrutuojančiai bendrovei veiksmų (nešaukė kreditorių susirinkimo, nevykdė kreditorių susirinkimo nutarimų dėl archyvo sutvarkymo, inicijavo procesus prieš kreditorius ir vilkino bankroto procedūras). Tai reiškia, kad jis nebendradarbiavo, neveikė kreditorių naudai.

6. Sprendžiant dėl atlyginimo bankroto administratoriui, šioje byloje neįvertinta aplinkybė, kad bankroto paslaugas teikė profesionalus bankroto administratorius, kuriam keliami didesni atsakomybės standartai. Neįvykdęs prisiimtos prievolės, jis negali tikėtis gauti viso sulygto

atlyginimo. Teismai netinkamai įvertino UAB „Verslo kontinentai“ pažymos duomenis: bankroto administratorius iš esmės tik pardavė bankrutuojančios įmonės turtą, gavo pajamų ir išsimokėjo sau atlyginimą, bet neįvykdė kreditorių susirinkimo nutarimų, pavyzdžiui, sutvarkyti archyvą už tam skirtas lėšas. Tokia bankroto administratoriaus veikla nesuderinama su bankrotu siekiamais tikslais. Šiuo atveju teismai nepagrįstai neatsižvelgė į prejudicinę reikšmę nagrinėjamoje byloje turinčias aplinkybes, nustatytas Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. kovo 8 d. nutartyje, kad administratorius tinkamai nevykdė kreditorių susirinkimų nutarimų, kad kreditorių susirinkimas turėjo pagrindą pripažinti, jog administratorius nevykdė jų nurodymų, ir pateiktos ataskaitos netvirtinti.

Atsiliepime į kasacinį skundą atsakovas UAB „Vermosa“ prašo skundą atmesti, priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas. Atsiliepime nurodoma, kad kasaciniame skunde iš esmės pakartojami ieškinio argumentai, bet nekeliama kasaciniame teisme sprendžiamų teisės klausimų. Bylą nagrinėję teismai nustatė visas reikšmingas bylos aplinkybes, jas tinkamai įvertino ir priėmė teisėtus ir pagrįstus procesinius sprendimus. UAB „Vermosa“ bankroto proceso darbus atliko sąžiningai, kruopščiai, teisingai ir teisėtai. Kasatorius nurodo, kad pavedimo sutartis turi būti aiškinama sąžiningai, todėl, taip aiškinant sutarties 3.1 punktą, matyti, kad jame nustatyti atsakovo atlyginimas ir mokėjimo tvarka už pavedime nustatytą veiklą; ši sutartis nebuvo pakeista. Pavedimo sutartis sudaryta ir pasirašyta teisėtus įgaliojimus turinčio kreditorių susirinkimo pirmininko, veikiančio kreditorių susirinkimo nutarimo pagrindu. Kasatoriaus argumentai dėl prejudicinės tam tikrų faktų, nustatytų apeliacinės instancijos teismo nutartyje, reikšmės šioje byloje yra nepagrįsti; šis teismas nutartyse pasisakė tik dėl administratoriaus ataskaitos apie bankroto eigą 2005 m. spalio 26 d.–2006 m. rugsėjo 19 d. laikotarpiu, bet ne visą bankroto procesą. Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pagrįstai laikė, kad bankroto bylą nagrinėjęs teismas patvirtino išlaidų sąmatą, jos buvo laikomasi; teigdamas, kad neatlikta bankroto procedūros veiksmų, kasatorius tai kartu paneigia, pateikdamas advokato, veikusio pagal sudarytą su administratoriumi atstovavimo sutartį, taip pat antstolės darbų ataskaitas. Dėl kasacinio skundo argumentų, kad netikslingai panaudotos archyvui sutvarkyti skirtos lėšos, atsakovas pažymi, jog, nebaigus bankroto procedūros, negalimas visų dokumentų perdavimas į archyvą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

V. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Kasaciniame skunde keliami klausimai dėl administratoriaus ataskaitos tvirtinimo santykio su administratoriaus teise gauti atlyginimą, įrodinėjimo naštos paskirstymo nustatant, ar administratorius tinkamai atliko savo funkcijas, tam tikrų išlaidų ryšio su bankrutuojančios įmonės administravimu ir bendrųjų prievolių vykdymo principų taikymo bankroto administratoriui vykdant pavedimo sutartį. Tai teisės klausimai, dėl kurių kasacinio teismo teisėjų kolegija pasisako šioje nutartyje.

Dėl administratoriaus ataskaitos tvirtinimo santykio su administratoriaus teise gauti atlyginimą

Remiantis ĮBĮ 11 straipsnio 5 dalimi, sudaroma bankrutuojančios įmonės administratoriaus ir bankrutuojančios įmonės pavedimo sutartis. ĮBĮ 36 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administratoriaus atlyginimo suma (atsižvelgiant į tai, ar bankrutuojanti ir (arba) bankrutavusi įmonė tęsia (vykdo) veiklą, į parduodamo įmonės turto rūšį bei jo kiekį, taip pat į įmonei iškeltų bylų bei pareikštų civilinių ieškinių sudėtingumą ir kiekį) ir jo mokėjimo tvarka (atlyginimo suma gali būti išmokama visa iš karto baigus bankroto procesą arba dalimis vykdant bankroto procesą) nustatoma pavedimo sutartyje. Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje yra konstatavęs, kad tiek tais atvejais, kai bankroto administratorius yra fizinis asmuo, tiek tais atvejais, kai juo paskiriamas juridinis asmuo, susiklosto administratoriaus ir administruojamos įmonės pavedimo, ne darbo teisiniai santykiai. Administratorius, kuris yra fizinis ar juridinis asmuo, yra verslu užsiimantis subjektas, savo rizika ir atsakomybe teikiantis administravimo paslaugas. Dėl to atlyginimo administratoriui mokėjimas yra ne atlyginimas darbo teisinių santykių prasme, o civilinių teisinių santykių pagrindu mokamas atlygis verslo subjektui už jo teikiamas paslaugas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis *UAB „Šilterma“* bankroto byloje, bylos Nr. 3K-3-486/2010).

ĮBĮ 23 straipsnio 4 punkte įtvirtinta kreditorių susirinkimo teisė reikalauti, kad administratorius pateiktų savo veiklos ataskaitas, ir jas tvirtinti. Jei kreditorių susirinkimas administratoriaus ataskaitos nepatvirtina, ją gali tvirtinti teismas.

ĮBĮ nuostatos su administratoriaus ataskaitos patvirtinimu ar nepatvirtinimu tiesiogiai jokių teisinių padarinių nesieja. Kasacinio teismo praktikoje dėl administratoriaus ataskaitos tvirtinimo taip pat nepasisakyta. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad administratorius yra atskaitingas kreditorių susirinkimui ir vykdo šio susirinkimo sprendimus (ĮBĮ 11 straipsnio 3 dalies 20 punktas), kad administratoriaus ataskaitą pirmiausia yra kompetentingas tvirtinti kreditorių susirinkimas (ĮBĮ 23 straipsnio 4 punktas), kad kreditorių susirinkimo nutarimai yra priimami kreditorių balsų, priklausančių nuo patvirtintų jų reikalavimų sumos, dauguma (ĮBĮ 24 straipsnio 1 dalis), darytina išvada, kad administratoriaus ataskaitos patvirtinimas reiškia kreditorių pritarimą administratoriaus veiklai ar jo veiklos daliai, už kurią tvirtinama ataskaita. Kadangi susiklosto administratoriaus ir bankrutuojančios įmonės prievoliniai pavedimo teisiniai santykiai, tai ataskaitos patvirtinimas, be kita ko, reiškia prievolės įvykdymo priėmimą CK 6.123 straipsnio prasme.

Nei Įmonių bankroto įstatyme, nei kituose teisės aktuose nenustatyta, kad administratorius gali gauti atlyginimą tik tokiu atveju, jei kreditorių susirinkimas arba teismas patvirtina jo veiklos ataskaitą. Administratoriaus ataskaitos nepatvirtinimas reiškia, kad kreditoriai nesutinka su administratoriaus veikla vykdant pavedimo sutartį. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad kol prievolės įvykdymas nepriimtas, pareigą įrodyti, kad prievolė įvykdyta ir įvykdyta tinkamai, turi skolininkas (CK 6.123 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 3 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *V. P. v. Lietuvos ir Vokietijos UAB „Import Export Nord“*, bylos Nr. 3K-3-444/2005). Tais atvejais, kai kreditorius priėmė įvykdymą, pareiga įrodinėti, kad prievolė neįvykdyta ar įvykdyta netinkamai, tenka kreditoriui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *R. M. v. 91-oji gyvenamųjų namų statybos bendrija*, bylos Nr. 3K-3-919/2003; 2009 m. rugsėjo 22 d. nutartis, priimta civilinėje *R. Š. v. V. Š.*, byloje Nr. 3K-3-331/2009).

Nagrinėjamoje byloje kreditoriai nepatvirtino administratoriaus ataskaitos. Be to, Lietuvos apeliacinis teismas 2007 m. kovo 8 d. nutartimi panaikino Vilniaus apygardos teismo 2006 m. gruodžio 19 d. sprendimo dalį, kuria patvirtinta administratoriaus UAB „Vermosa“ veiklos ataskaita apie bankroto eigą nuo 2005 m. spalio 26 d. iki 2006 m. rugsėjo 16 d. Šia nutartimi konstatuota, kad administratorius neatliko bankrutuojančios įmonės sandorių, sudarytų per 36 mėn. laikotarpį iki bankroto bylos iškėlimo, analizės ir neparengė išvadų dėl staigaus įmonės mokumo sumažėjimo prieš bankroto bylos iškėlimą priežasčių. Administratoriaus ataskaitos nepatvirtinimas šioje byloje reiškia tai, kad būtent atsakovui tenka pareiga įrodyti, jog jis tinkamai įvykdė pavedimo sutartyje nustatytas pareigas ir todėl turi teisę gauti administratoriaus atlyginimą (jo dalį).

Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad atlyginimo administratoriui mokėjimas nesiejamas su jo veiklos ataskaitos patvirtinimu, ir pripažino, kad nors tam tikras bankrutuojančios įmonės administravimo funkcijas, nustatytas ĮBĮ 11 straipsnio 3 dalyje, bei kreditorių susirinkimo pavedimus administratorius vykdė netinkamai ar jų visiškai nevykdė, tačiau kitą jų dalį atliko, todėl turėjo teisę gauti kreditorių susirinkimo nustatytą atlyginimą ir neprivalo išsimokėti atlyginimo gražinti ieškovui. Prieš tai išdėstytų argumentų dėl administratoriaus teisės į atlyginimą pagrindu teisėjų kolegija su tokia išvada nesutinka. Minėta, kad administratoriaus atlyginimo mokėjimo sąlyga – pavedimo sutartimi nustatytų prievolių vykdymas, atitinkantis ĮBĮ nuostatas ir bankroto proceso esmę bei tikslus. ĮBĮ 11 straipsnio 3 dalyje atskleistas įmonės administratoriaus veiklos turinys ir išvardytos jo pareigos teikiant bankroto administravimo paslaugas. Administratorius, be kita ko, ĮBĮ nustatyta tvarka valdo, naudoja bankrutuojančios įmonės turtą ir disponuoja juo bei bankuose esančiomis įmonės lėšomis (ĮBĮ 11 straipsnio 3 dalies 3 punktas), gina visų kreditorių, taip pat bankrutuojančios įmonės teises ir interesus, organizuoja ir atlieka būtinus bankroto proceso darbus (14 punktas), imasi priemonių skoloms iš įmonės skolininkų išieškoti (23 punktas). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje ne kartą išaiškinta, kad iš esmės visos bankroto įstatymo nuostatos nukreiptos į tikslą kaip galima operatyviau užbaigti bankroto procedūras, patenkinti kreditorių reikalavimus ir kiek įmanoma išsaugoti skolininko turtą. Visi administratoriaus veiksmai turi būti nukreipti šiems tikslams pasiekti ir tam trukdančioms kliūtims pašalinti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje *valstybės įmonė Turto bankas, A. Č. v. A. M.*, bylos Nr. 3K-3-554/2008, 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje *K. B. ir kt. v. uždaroji akcinė bendrovė „Bankroto administravimo paslaugos“ ir kt.*, bylos Nr. 3K-3-580/2010). Taigi, esant nepatvirtintai veiklos ataskaitai administratorius gali pretenduoti į atlyginimo mokėjimą, įrodęs, kad įmonės administravimas iš esmės atitiko prieš tai nurodytas ĮBĮ nuostatas.

Be to, nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad įmonės administratoriui paskirto atlyginimo dydis ir mokėjimo tvarka buvo pakeisti kreditorių susirinkimo 2005 m. spalio 26 d. nutarimu, nustatant 40 000 Lt administratoriaus atlyginimą nuo teismo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki teismo sprendimo pripažinti įmonės pabaigą įsiteisėjimo dienos. Pavedimo sutartis pakeista nebuvo. Apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad ir nesant pavedimo sutarties pakeitimo, taikytinos kreditorių susirinkimo nustatytos mokėjimo administratoriui sąlygos. Teisėjų kolegija su tokia teismo išvada sutinka, tačiau pažymi, kad tokiu atveju, net ir pripažinus, kad iki administratoriaus pakeitimo jis savo funkcijas atliko tinkamai, turėtų būti vertinama, ar administratoriaus kaip atlyginimas išsimokėtos sumos neviršijo 2005 m. spalio 26 d. nutarimu nustatyto atlyginimo dydžio ir ar atsakovui priklausytų visas atlyginimas, atsižvelgiant į tai, kad bankroto procesas nepasibaigęs, sprendimas dėl įmonės pabaigos nepriimtas, tolesniam bankroto vykdymui paskirtas kitas įmonės administratorius.

Dėl teisės normų, reglamentuojančių tam tikrų išlaidų priskyrimą administravimo išlaidoms, aiškinimo ir taikymo

Kasaciniame skunde kasatorius nesutinka su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad jis turėjo įrodyti, jog administratoriaus apmokėtos išlaidos nesusijusios su bankrutuojančios įmonės administravimu.

ĮBĮ 36 straipsnio 3 dalyje, reglamentuojančioje administravimo išlaidų sudėtį, nustatyta, kad bankroto administravimo išlaidas sudaro atlyginimas administratoriui, įmonės darbuotojų, kuriems būtina dalyvauti bankroto procese, išskyrus dalyvaujančių ūkinėje komercinėje veikloje, su darbo santykiais susijusios išmokos, išlaidos įmonės auditui, turto įvertinimo, pardavimo, atliekų, užteršto dirvožemio ir grunto sutvarkymo bei kitos kreditorių susirinkimo patvirtintos išlaidos. Prie bankroto administravimo išlaidų negali būti priskiriamos išlaidos, susijusios su ūkine komercine veikla.

Kasacinio teismo išaiškinta, kad administratoriui, teikiančiam tvirtinti administravimo išlaidų sąmatą teismui iki pirmojo kreditorių susirinkimo, vėliau – kreditorių susirinkimui, tenka pareiga motyvuotai pagrįsti, kodėl atitinkamos administravimo išlaidos (pvz., patalpų nuomos, pašto, teisinių paslaugų, šildymo ir pan.) yra būtinos ir kodėl būtent toks išlaidų dydis reikalingas, norint užtikrinti tinkamą bankrutuojančios įmonės administravimą. Kasacinis teismas taip pat yra pažymėjęs, kad ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 7 punkto formuluotė „administratorius turi teisę naudoti administravimo išlaidoms apmokėti“ nereiškia, jog administratorius yra laisvas disponuoti sumomis, skirtomis atskirų rūšių administravimo išlaidoms padengti, ir nevaržomas pareigos atsiskaityti. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota, kad administravimo išlaidų sąmata reiškia išlaidų ribas, kurios turės būti apmokamos iš bankrutavusios įmonės turto vertės (parduoto arba perduoto kreditoriams). Administratorius negali pagrįstai tikėtis gauti administravimo išlaidų padengimo didesne apimtimi, nei kreditorių patvirtinta sąmata. Administratorius, veikdamas bankrutuojančios įmonės ir kreditorių interesais, turi efektyviai naudoti išlaidas pagal jų paskirtį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. rugsėjo mėn. 21 d. nutartis, priimta UAB „Strauja“ bankroto byloje, bylos Nr. 3K-3-354/2009). Tiek tais atvejais, kai administravimo išlaidų dydį nustato teismas, tvirtindamas administratoriaus pateiktą sąmatą, tiek tada, kai administravimo išlaidų sąmatą nustato kreditorių susirinkimas, administratorius turi pagrįsti prašomų administravimo išlaidų dydį, vėliau pateikti kreditorių susirinkimui patirtas išlaidas patvirtinančius ir finansinės atskaitomybės dokumentams keliamus reikalavimus atitinkančius dokumentus (ĮBĮ 23 straipsnio 4 punktas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2010 m. lapkričio 30 d. nutartis UAB „Šilterma“ bankroto byloje, bylos Nr. 3K-3-486/2010).

Plėtodama šią kasacinio teismo praktiką, teisėjų kolegija pažymi, kad įrodinėjimo našta visais su administravimo išlaidomis susijusiais klausimais tenka administratoriui, siekiančiam tokių išlaidų atlyginimo. Administratorius privalo įrodyti, kad tam tikros jo patirtos išlaidos atitinka tam tikras kreditorių susirinkimo ar teismo patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos eilutes, kad atitinkamos išlaidos iš tiesų yra patirtos ir kad jos buvo būtinos tinkamam bankrutuojančios įmonės administravimui užtikrinti.

Nagrinėjamoje byloje patvirtinta įmonės administravimo išlaidų sąmata (2005 m. gegužės 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimas) nedetalizuota: joje atskirai nurodytos tik išlaidos administratoriaus atlyginimui už teikiamas administravimo paslaugas, archyvo sutvarkymo išlaidos ir turto vertinimo išlaidos. Kitoms administravimo išlaidoms nutarta skirti po 6200 Lt per mėnesį. Toks paskirstymas nereiškia, kad nustatytas tik išlaidų limitas sumine išraiška ir kad šiomis lėšomis

administratorius gali disponuoti savo nuožiūra. Visos patirtos išlaidos turi atitikti administravimo išlaidų teisinę prigimtį ir paskirtį, t. y. jos turi būti būtinos bankroto procedūroms tinkamai atlikti.

Pažymėtina, kad bankrutuojančios įmonės administratorius turi bendradarbiauti su kreditorių susirinkimu. Kadangi administravimo išlaidos apmokamos iš tų pačių bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės lėšų, iš kurių yra tenkinami ir kreditorių reikalavimai (ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalis), tai šias išlaidas administratorius turi naudoti atsakingai ir taupiai. Kilus abejonių, ar tam tikros išlaidos galės būti dengiamos iš administravimo išlaidų sąmatos, administratorius galėtų kreiptis į kreditorių susirinkimą, siekdamas gauti kreditorių pritarimą ir tik tada spręsti, ar prisiimti atitinkamas išlaidas, o prireikus prašyti patikslinti (papildyti) administravimo išlaidų sąmatą.

Lietuvos apeliacinis teismas, konstatavęs, kad ieškovas neįrodė, jog administratoriaus turėtos išlaidos nesusijusios su bankroto administravimu, netinkamai aiškino Įmonių bankroto įstatymo ir Civilinio proceso kodekso normas ir tai galėjo turėti įtakos neteisėto teismo sprendimo priėmimui.

Nustatytas netinkamas teisės normų taikymas yra pagrindas naikinti apskųstą apeliacinės instancijos teismo nutartį (CPK 346 straipsnio 2 dalis 1 punktas, 359 straipsnio 3 dalis). Kasacinis teismas negali pašalinti nustatytų pažeidimų, nes tam būtina analizuoti ir vertinti įrodymus bei nustatyti turinčias reikšmės bylai išspręsti faktines aplinkybes, dėl to byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka (CPK 353 straipsnio 1 dalis).

Dėl išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu

Kasacinės instancijos teismas patyrė 31,25 Lt išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 6 d. pažyma). Teisėjų kolegijai nutarus perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, šioje proceso stadijoje nėra galimybių priteisti pirmiau nurodytas išlaidas į valstybės biudžetą (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Dėl išlaidų priteisimo valstybės naudai turės išspręsti teismas, išnagrinėjęs bylą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. lapkričio 30 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Birutė Janavičiūtė

Davidonienė

Gražina

Vincas Verseckas